CYNGOR GWYNEDD – Adroddiad i Gabinet Cyngor Gwynedd

Teitl yr eitem:	Rhaglen Gyfalaf 2023/24 – Adolygiad Diwedd Awst (sefyllfa 31 Awst 2023)
Aelod Cabinet:	Cynghorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid
Swyddog perthnasol:	Ffion Madog Evans, Pennaeth Cyllid Cynorthwyol
Dyddiad y cyfarfod:	7 Tachwedd 2023

1. **Penderfyniad a Geisir:**
   - Derbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd Awst (sefyllfa 31 Awst 2023) o'r rhaglen gyfalaf.
   - Nodi'r gwariant o £11,457,000 ar y rhaglen gyfalaf hyd at mis 5 2023/24
   - Cymeradwyo'r ariannu addasedig a gyflwynir yn rhan 3.2.3 o'r adroddiad, sef:
     - defnydd o amryw ffynonellau i ariannu gwir lithriadau gwerth cyfanswm o £17,421,000 o 2022/23
     - lleihad o £1,836,000 mewn defnydd o fenthyca
     - cynnydd o £61,991,000 mewn defnydd o grantiau a chyfraniadau
     - lleihad o £9,000 mewn defnydd o dderbyniadau cyfalaf
     - cynnydd o £991,000 mewn defnydd o gyfraniadau refeniw
     - cynnydd o £194,000 mewn defnydd o gronfeydd adnewyddu ac eraill.

2. **Y rheswm pam fod angen i'r Cabinet wneud y penderfyniad:**

Cyfrifoldeb y Cabinet yw cymryd camau, fel bo angen, er mwyn sicrhau rheolaeth briodol dros gyllidebau'r Cyngor. Rhaid sicrhau trefniadau ariannu priodol ar gyfer cynlluniau'r Cyngor i wario ar gyfalaf. Y Cabinet sydd wedi'u hawdurdodi i addasu'r rhaglen gyfalaf. Gofynnir am gymeradwyaeth i'r rhaglen arfaethedig (rhan 3.2.2) a'i ariannu (rhan 3.2.3).

Argymhellir yma gamau er mwyn sicrhau ffynonellau ariannu pendant am gynlluniau cyfalaf 2023/24 – 2025/26.

3. **Cyflwyniad a Rhesymeg**

3.1 Cefndir/ Cyflwyniad

Cyflwynir yr adroddiad technegol yma fel rhan o'r drefn adolygu cyllideb 2023/24. Prif ddiben yr adroddiad yw cyflwyno'r rhaglen gyfalaf ddiwygiedig, a chymeradwyo'r ffynonellau ariannu perthnasol. Mae crynodeb yn rhan 3.2.2 a rhan 3.2.3 o'r adroddiad, gyda'r argymhellion yn rhan 1:

- Rhan 3.2.2: Dadansoddiad fesul Adran o'r rhaglen gyfalaf £178.572m am y 3 blynedd 2023/24 – 2025/26.
- Rhan 3.2.3: Ffynonellau ariannu'r cynnydd net oddeutu £78.752m ers y gyllideb agoriadol, gyda £17.421m o'r cynnydd oherwydd llithriadau o 2022/23 (adroddwyd eisoes fel rhan o'r llithriadau yn adolygiad diwedd blwyddyn ar 13 Mehefin 2023).
- Rhan 3.2.4: Manylder grantiau ychwanegol ers sefydlu'r gyllideb wreiddiol.

Mater o drefn yw ymgorffori ariannu trwy grant, ond hefyd mae angen delio gyda sefyllfaoedd lle bu newid rhwng blynyddoedd mewn proffil gwario a newid mewn gwerth cyfraniadau a derbyniadau cyfalaf.

Materion technegol ynghylch ariannu'r cynlluniau sydd gerbron ac mae ymhlygiadau a dadleuon eisoes wedi'u cyfarch wrth fabwysiadu'r cynlluniau cyfalaf unigol.

3.2 Rhesymeg a chyfiawnhad dros argymell y penderfyniad

3.2.1 Prif Gasgliadau

Y prif gasgliadau sydd yn codi o'r sefyllfa ddiwygiedig yw:

- Fod cynlluniau pendant mewn lle i fuddsoddi tua £107.3m yn 2023/24 ar gynlluniau cyfalaf, gyda £42.8m (40%) ohono wedi'i ariannu trwy ddenu grantiau penodol.

- Mae effaith heriau ariannol diweddar yn parhau ar y rhaglen gyfalaf ac i'w weld yn y ffigyrau a adroddir yn Atodiad C, gyda £11.5m sef 11% o'r gyllideb wedi ei wario hyd at ddiwedd Awst eleni, o'i gymharu â 11% dros yr un cyfnod flwyddyn yn ôl a 16% ddwy flynedd yn ôl.

- Mae £12.5m ychwanegol o wariant arfaethedig wedi'i ail-broffilio o 2023/24 i 2024/25 a 2025/26, ond ni achoswyd unrhyw golled ariannu i'r Cyngor ble gwelwyd cynlluniau yn llithro.

3.2.2 Rhaglen Gyfalaf 2023/24 i 2025/26

Gweler isod y rhaglen gyfalaf arfaethedig ddiwygiedig ar ddiwedd Awst 2023.

ADRAN	ADOLYGIAD DIWEDD AWST				CYNNYDD / (LLEIHAD) ERS Y GYLLIDEB	ADDASIAD LLITHRIAD	NEWIDIADAU ERAILL
	2023/24	2024/25	2025/26	CYFANSWM			
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addysg	21,167	9,593	40	30,800	9,706	7,249	2,457
Amgylchedd	7,473	3,181	775	11,429	4,200	1,235	2,965
Cefnogaeth Gorfforaethol	-	-	-	-	-	-	-
Cyllid	2,189	618	498	3,305	447	197	250
Economi a Chymuned	30,965	28,025	-	58,990	57,606	711	56,895
Tai ac Eiddo	25,791	10,181	7,130	43,102	979	2,961	(1,982)
Oedolion, Iechyd a Llesiant	4,087	2,838	-	6,925	2,601	2,578	23
Plant a Chefnogi Teuluoedd	355	200	-	555	305	466	(161)
Priffyrdd, Peirianneg ac Ymgynghoriaeth	11,659	3,587	2,011	17,257	4,850	1,901	2,949
Corfforaethol	3,586	2,123	500	6,209	(1,942)	123	(2,065)
CYFANSWM	**107,272**	**60,346**	**10,954**	**178,572**	**78,752**	**17,421**	**61,331**

3.2.3 Newidiadau i'r Ffynonellau Ariannu

Mae cynnydd o £78.752m yn y gyllideb ar gyfer y rhaglen gyfalaf dair blynedd ers sefyllfa'r gyllideb wreiddiol. Nodir isod y ffynonellau ariannu arfaethedig ar gyfer hyn:

ARIANNU	ADOLYGIAD DIWEDD AWST				CYNNYDD / (LLEIHAD) ERS Y GYLLIDEB	ADDASIAD LLITHRIAD	NEWIDIADAU ERAILL
	2023/24 £'000	2024/25 £'000	2025/26 £'000	CYFANSWM £'000	£'000	£'000	£'000
Benthyca gyda chefnogaeth	8,233	8,233	6,610	23,076	(1,834)	-	(1,834)
Benthyca Arall	10,340	3,137	2,880	16,357	198	200	(2)
Grantiau a Chyfraniadau	42,752	34,975	-	77,727	65,274	3,283	61,991
Derbyniadau Cyfalaf	246	-	-	246	52	61	(9)
Refeniw Adrannol a Chorfforaethol	2,376	79	-	2,455	1,304	313	991
Cronfa Cyfalaf	19,116	3,793	40	22,949	9,515	9,515	-
Cronfeydd Adnewyddu ac Eraill	24,209	10,129	1,424	35,762	4,243	4,049	194
CYFANSWM	**107,272**	**60,346**	**10,954**	**178,572**	**78,752**	**17,421**	**61,331**

3.2.4 Grantiau Ychwanegol

Ers sefydlu'r gyllideb wreiddiol, ddiwedd Mawrth, llwyddodd y Cyngor i ddenu grantiau ychwanegol o £62,080k a rhestrir y rhai mwyaf isod. Mae nifer o addasiadau ychwanegol gan gynnwys lleihad ar gynlluniau oedd yn is na'r amcan gwreiddiol yn dod â chyfanswm y symudiad i £61,981k (gweler Atodiad A am fwy o fanylion) :

- £36,888k Grant Cronfa Ffyniant Gyffredin gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig i'w ddosrannu ar draws siroedd gogledd Cymru
- £16,725k Grant Cronfa Ffyniant Bro gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig i'w ddosrannu ar draws siroedd gogledd Cymru
- £3,004k Grantiau o'r Gronfa Trafnidiaeth Lleol (LTF) a'r Gronfa Teithio Llesol (ATF) gan Lywodraeth Cymru
- £1,260k Grant Cymunedau Dysgu Cynaliadwy – Defnydd Cymunedol Ysgolion 2023-2025
- £1,136k Grant Llywodraeth Cymru tuag at gynlluniau gwledig
- £894k Grant Cyfalaf Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) 2023-24
- £805k Grant Llywodraeth Cymru tuag at gynlluniau atal llifogydd ac amddiffyn yr arfordir
- £470k Grant Cyfalaf Diogelwch y Ffyrdd – cynlluniau 20 milltir yr awr

- £348k Amrywiol grantiau tuag at gynlluniau yn y maes Adfywio, Morwrol a Pharciau Gwledig
- £203k Grant Cymunedau Dysgu Cynaliadwy – addasu ac ychwanegu amrywiol gynlluniau
- £100k Grant Her Ysgolion Cynaliadwy – Ysgol Bontnewydd

3.3 Camau nesaf

Gweithredu ar yr argymhellion i ariannu'r rhaglen.

Rhestr Atodiadau:

Atodiad A - Manylion y Prif Newidiadau

Atodiad B - Manylion Ail-broffilio

Atodiad C - Gwariant 5 mis cyntaf 2023/24

Rhestr Dogfennau Cefndir:

Cyllideb 2023-2024 : Cyllidebau Blynyddol (llyw.cymru)

ATODIAD A

Manylion y Prif Newidiadau

Gweler isod y cynlluniau perthnasol sydd yn achosi'r prif newidiadau i'r ffynonellau ariannu ers y gyllideb wreiddiol:

	2023/24 £'000	2024/25-2025/26 £'000
Benthyca		
• Cywiro'r dybiaeth bod arian tuag at Dadgarboneiddio yn rhan o'r setliad *(Corfforaethol).*	(917)	(917)
Grantiau a Chyfraniadau		
• Grant Cymunedau Dysgu Cynaliadwy – addasu ac ychwanegu amrywiol gynlluniau e.e. Ysgol Chwilog *(Adran Addysg).*	203	
• Grant Cyfalaf Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) 2023-2024 *(Adran Addysg).*	894	
• Grant Cymunedau Dysgu Cynaliadwy – Defnydd Cymunedol Ysgolion 2023-2025 *(Adran Addysg).*	455	805
• Rhan cychwynnol o'r Grant Her Ysgolion Cynaliadwy tuag at Ysgol Bontnewydd *(Adran Addysg).*	100	
• Amrywiol grantiau tuag at gynlluniau yn y maes Adfywio, Morwrol a Pharciau Gwledig *(Adran Economi a Chymuned).*	348	
• Grant Cronfa Ffyniant Bro gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig – telir swm i Gyngor Gwynedd i'w ddosrannu ar draws siroedd gogledd Cymru *(Adran Economi a Chymuned).*	5,106	11,619
• Grant Cronfa Ffyniant Gyffredin gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig – telir swm i Gyngor Gwynedd i'w ddosrannu ar draws siroedd gogledd Cymru *(Adran Economi a Chymuned).*	20,482	16,406
• Grant cyfalaf Dechrau'n Deg a Gofal Plant gan Lywodraeth Cymru *(Adran Plant a Theuluoedd).*	54	

• Cronfa Integreiddio Rhanbarthol (RIF) – grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer addasiadau sefydliadau a hwyluso gweithio ar y cyd ag asiantaethau eraill *(Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant).*	19	
• Grant Llywodraeth Cymru tuag at gynlluniau atal llifogydd ac amddiffyn yr arfordir (*Adran Priffyrdd, Peirianneg ac Ymgynghoriaeth).*	805	
• Grant Cyfalaf Diogelwch y Ffyrdd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer nifer o wahanol gynlluniau 20 milltir yr awr *(Adran Amgylchedd).*	470	
• Grantiau o'r Gronfa Trafnidiaeth Lleol (LTF) a'r Gronfa Teithio Llesol (ATF) gan Lywodraeth Cymru ar gyfer nifer o wahanol gynlluniau *(Adran Amgylchedd).*	3,004	
• Grant Llywodraeth Cymru tuag at gynlluniau gwledig *(Adran Amgylchedd).*	737	399
• Grant Llywodraeth Cymru tuag at gynlluniau gwefru cerbydau trydan *(Adran Amgylchedd).*	51	
• Grant Llywodraeth Cymru tuag at isadeiledd sbwriel *(Adran Amgylchedd).*	79	
• Addasu Grant Sipsiwn a Theithwyr gan Lywodraeth Cymru tuag at Safle Sipsiwn Llandygai – y cynllun wedi dod i ben *(Adran Tai ac Eiddo).*	(99)	
• Grant Cynllun Lesu Cymru gan Lywodraeth Cymru yn y maes Tai *(Adran Tai ac Eiddo).*	44	
Derbyniadau Cyfalaf		
• Addasu cyfraniadau tuag at amrywiol gynlluniau yr Adran Economi gan gynnwys Ail wynebu Maes Parcio Y Glyn Llanberis a Neuadd Dwyfor *(Adran Economi a Chymuned).*	(8)	
Refeniw Adrannol a Chorfforaethol		
• Cynyddu'r angen am gyfraniad refeniw'r Adran Tai ac Eiddo tuag at gynlluniau Cynnal a Chadw sydd bellach yn gyfalaf o ran natur *(Adran Tai ac Eiddo).*	1,000	

Cronfa Cyfalaf	
• Trosglwyddo adnoddau cyfalaf glustnodwyd tuag at Ganolfan Integredig Maesgeirchen sydd heb ei ddefnyddio yn ôl - i'w ddyrannu eto yn y man *(Adran Plant a Theuluoedd; Corfforaethol).*	(216) 216
Cronfeydd Adnewyddu ac Eraill	
• Cyfraniadau cyfatebol/ychwanegol tuag at amrywiol gynlluniau *(Adran Economi a Chymuned).*	31
• Addasu ariannu cynllun Goleuadau Stryd – cynllun wedi ei gwblhau *(Adran Priffyrdd, Peirianneg ac Ymgynghoriaeth).*	(189)
• Adnewyddu Cerbydau ac Offer *(Adran Priffyrdd, Peirianneg ac Ymgynghoriaeth; Adran Amgylchedd).*	102
• Adnewyddu Offer Technoleg Gwybodaeth *(Adran Cyllid).*	250

ATODIAD B

Manylion Ail-broffilio'r Gyllideb

Gweler isod y prif gynlluniau sydd wedi eu hail-broffilio ers y gyllideb wreiddiol:

	2023/24 **£'000**	**2024/25 - 2025/26** **£'000**
Cynlluniau Ysgolion (Cymunedau Dysgu Cynaliadwy ac Eraill) *(Adran Addysg)*	(5,743)	5,743
Cynlluniau Hamdden *(Adran Economi a Chymuned)*	150	(150)
Cynllun Canolfan Integredig Maesgeirchen *(Adran Plant a Theuluoedd)*	(200)	200
Hwb Iechyd a Gofal Penygroes *(Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant)*	(1,500)	1,500
Cynlluniau Sefydliadau Preswyl, Gofal Dydd ac eraill yn y maes Oedolion *(Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant)*	(1,338)	1,338
Rhaglen Atal Dirywiad Ffyrdd *(Adran Priffyrdd, Peirianneg ac Ymgynghoriaeth)*	1,000	(1,000)
Cynlluniau Atal Llifogydd *(Adran Priffyrdd, Peirianneg ac Ymgynghoriaeth)*	(933)	933
Cynlluniau Trafnidiaeth, Gwelliannau Trefol a Chynlluniau Gwledig *(Adran Amgylchedd)*	(309)	309
Meysydd Parcio - Ail wynebu, Pwyntiau Gwefru ayyb *(Adran Amgylchedd)*	(148)	148
Systemau TG arbenigol Adran Amgylchedd *(Adran Amgylchedd)*	(48)	48
Cynlluniau Addasiadau i'r Anabl a Swyddfeydd *(Adran Tai ac Eiddo)*	(143)	143
Cynlluniau Rheoli Carbon a Phaneli Solar y Cyngor *(Adran Tai ac Eiddo)*	(2,750)	2,750
Cynlluniau Gwaredu Asbestos *(Adran Tai ac Eiddo)*	(580)	580

Noder:

Ni fydd yr ail-broffilio uchod yn golygu unrhyw golled grant.

Mae amrywiol resymau dilys tu ôl i'r ail-broffilio mewn sawl achos, ond gall yr oedi cyn gweithredu'r cynlluniau yma olygu bod gwasanaethau yn ymdopi'n hirach gyda'r asedau presennol heb eu gwella.

ATODIAD C

Gwariant Cyfalaf 5 Mis Cyntaf 2023/24

CRYNODEB	**RHAGLEN GYFALAF BLWYDDYN LAWN (adolygwyd Awst) 2023/24 £'000**	**GWIR WARIANT 5 MIS HYD AT 31/08/2023 £'000**
Addysg	21,167	3,694
Amgylchedd	7,473	636
Cefnogaeth Gorfforaethol	-	-
Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth)	2,189	74
Economi a Chymuned	30,965	2,117
Tai ac Eiddo	25,791	2,987
Oedolion, Iechyd a Llesiant	4,087	92
Plant a Chefnogi Teuluoedd	355	63
Priffyrdd, Peirianneg ac Ymgynghoriaeth	11,659	1,794
Corfforaethol	3,586	-
CYFANSWM	**107,272**	**11,457**

Noder:
Mae’r gyfran sydd wedi’i wario eleni (11%) yn debyg i’r sefyllfa adeg yma'r llynedd (gwariant 5 mis 2022/23 yn 11%), ac yn is na dwy flynedd yn ôl (16% yn 2021/22).